

Taushetsplikt og skjerming av informasjon

v/ Tone Gotheim, seniorrådgiver, juridisk avdeling, Statens jernbanetilsyn

Bakgrunnen for valg av tema

Endring i § 3-4 «Taushetsplikt» f.o.m. 1. januar

- Sentrale bestemmelser i sikringsforskriften, fordi:
- SDs strategi for samfunnssikkerhet:
 - særlig prioritere bl.a. info- og IKT-sikkerhet
- Risikoanalyse av jernbanereformen
 - Farenr. 5: Utilfredsstillende infosikkerhet
 - Tiltak: standardiserte styringssystemer for håndtering av sensitiv info
- Viktig for å forhindre at ansatte eller andre avslører opplysninger som kan utnyttes til terror, sabotasje o.l.

Informasjon som skal skjermes

Paragraf 3-3 annet punktum

- Informasjon som **beskriver sårbarheter som lar seg utnytte til terror, sabotasje o.l.**

«*Sårbarhet*» (sikr.f. § 1-3 bokstav i, NS 5830)

- Manglende evne til å
 - motstå en uønsket hendelse eller
 - opprette ny stabil tilstand dersom en verdi er utsatt for uønsket påvirkning
- Det er *innholdet* i opplysningene vurdert opp mot sikr.f. § 3-3 som er avgjørende

Taushetsplikten

Taushetsplikten i sikr.f. § 3-4 første og siste ledd

- **Enhver** som utfører tjeneste eller arbeid for
 - *den som driver jernbanevirksomhet,*
 - *tilsynsmyndigheten eller*
 - *overordnet myndighet,*
- *har taushetsplikt **om** det vedkommende får vite om*
 - *info jernbanevirksomheten har funnet det **nødvendig å skjerm**e etter § 3-3*
 - *i tjenesten eller arbeidet som det er **nødvendig** å skjerm*e etter § 3-3
- *Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet arbeidet eller oppdraget*

Noen detaljer i taushetsplikten i § 3-4

- Den er *lovbestemt* for ansatte i virksomheten
- Interne bestemmelser og taushetsplikterklæring for ansatte *må dekke* innholdet i § 3-4
 - Både skjermet og nødvendig å skjerme info
 - Kan ikke inneholde unntak
 - Lengden
 - Bør vise til § 3-4

Hva innebærer taushetsplikt?

Taushetsplikten innebærer

- Et *forbud mot å gjøre* disse opplysningene *kjent for utenforstående*, (både internt og eksternt)
 - utenfor personkretsen i § 3-4 (1)
 - innenfor men ikke tjenstlig behov
- At man også *aktivt må hindre* at andre får kjennskap til opplysningene
 - håndteringsregler
- Sanksjoner

Sanksjoner og mulige konsekvenser

Som privatperson

- Straff
- Sanksjoner etter statsansatteloven e.l. regler
- Ev. erstatningsansvar

For virksomheten

- Omdømmetap
- Ev. erstatningsansvar

For virksomheten og samfunnet

- Terror og sabotasje o.l. på jernbanen

Skjermingsrutiner for denne informasjonen

Håndtering (§ 3-3 med kommentarer)

- *Informasjon som det er nødvendig å skjerme, skal være*
 - *identifisert* og
 - *underlagt nødvendig kontroll*

Hvorfor er det viktig å merke skjermet informasjon?

Sikringssak

**UNNTATT
OFFENTLIGHET**

«identifisert og underlagt nødvendig kontroll»

- Merking av informasjonen viktig både for
 - Identifisering og skjerming
 - Økt bevissthet om håndtering av skjermet info

- Mer detaljert til kravene om kontroll i kommentarene!

Eksempel hovedinnhold interne rutiner

- Samme *nivå* som annen tilsvarende sensitiv informasjon
- *Merking* dokument og i journalpostvindu system
 - «Sikrings sak Off.l. § 13 første ledd jf. sikr.f. § 3-4»
- Innsyn
 - Forhåndsklassifisering – UOFF (helt eller delvis)
- Tilgang for virksomhetens ansatte
 - Begrenset til tjenstlig behov
- Håndtering av skjermet informasjon...

Forts. håndtering av skjermet informasjon

➤ Papirkopier

- Tjenstlig behov
- Låse inn ved fravær
- Under oppsyn utenfor kontoret
- Makulering

➤ Forsendelse

- Kryptert e-post
- Vanlig post

De nye reglene om taushetsplikt

Paragraf 3-4 (2) og (3) f.o.m. 1. januar

- *« Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at slik informasjon gis til andre **når det er nødvendig for å oppfylle forskriftens formål.***
- *Hvis informasjon gis med hjemmel i annet ledd, til noen som ikke selv har like streng eller tilsvarende taushetsplikt etter annen lov, **gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får informasjonen.** Den som gir informasjonen skal samtidig gjøre oppmerksom på dette, og kan kreve skriftlig erklæring om at den som får informasjonen kjenner og vil overholde taushetsplikten. Informasjonen kan bare brukes til det formål som begrunnet at den ble gitt.»*

Men først:

Leverandørstyring
(sikkerhetsstyring av anskaffelser)

Jernbanevirksomhetens leverandører

1. Har de taushetsplikt etter første ledd eller
2. skal leverandørens (eventuelle) nødvendige tilgang vurderes etter nytt annet ledd?

Leverandører og taushetsplikt

- Lovbestemt taushetsplikt etter **første ledd**
- Bestemmelser om taushetsplikt og taushetserklæringer for leverandører må oppfylle kravene i § 3-4
- Det bør vises til § 3-4 i dokumentet

Leverandører og skjermingsrutiner

- Bestemmelser om skjerming av informasjon etter § 3-3
- *Informasjon som det er nødvendig å skjerme, skal være*
 - *identifisert* og
 - *underlagt nødvendig kontroll*
- Kravene må være minst *like strenge* som jernbanevirksomhetens egne bestemmelser

Leverandørvilkår generelt

- Sikr.f. §§ 2-2 (2) og 3-1 (4) med kommentarer
- At en oppgave settes ut til leverandører, fritar dere ikke for ansvaret for styringen av oppgaven
- Gjelder også andre krav i (leverandørstyringen) sikkerhetsstyring av anskaffelser

Hvilke av alternativene vil oppfylle §§ 3-3 og 3-4?

- (1) En generell henvisning til sikringsforskriften eller til §§ 3-3 og 3-4?
- (2) Et krav om at de skal ha bestemmelser som dekker §§ 3-3 eller 3-4?
- (3) Krav om at leverandøren skal ha taushetspliktbestemmelse og rutiner for skjerming?
- (4) Et krav om taushetsplikt for informasjon jernbanevirksomheten har skjermet?
- (5) Taushetsplikt som utløper ved kontraktens opphør?
- (6) Krav som skiller seg fra jernbanevirksomheten egne ansattes taushetsplikt?

Noen presiseringer

➤ Slike krav er **ikke tilstrekkelige**:

- En generell henvisning til sikringsforskriften eller §§ 3-3 og 3-4 holder ikke
- Et krav om at de skal ha regler som dekker kravene i § 3-3 eller § 3-4, holder ikke
- Et krav om at leverandøren skal ha taushetspliktbestemmelse og rutiner for skjerming, holder ikke

➤ Leverandørens taushetsplikt – krav til innhold

- Ta utgangspunkt i ordlyden i § 3-4
- Både «skjernet» og «nødvendig å skjerme» info
- Ikke unntak
- Varighet etter kontraktens opphør
- Minst like streng som egen taushetsplikt

➤ Noe om utforming av reglene

- Konsistens
- Særskilt og strengere regulering av noen typer opplysninger og ikke § 3-3-opplysninger kan være uheldig
- Også etter kontraktens utløp
- Sammenhengen taushetsplikterklæring og håndteringsregler – henvisning e.l.

De nye reglene

De nye reglene – utgangspunktet

➤ Utgangspunktet: Forbud

➤ **Forbudt å gi informasjon**

- som det er nødvendig å skjerme etter sikringsforskriften

➤ til personer som ikke har taushetsplikt iht. § 3-4 (1)

Unntak: Reglene i annet og tredje ledd

- «*Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at slik informasjon gis til andre **når det er nødvendig for å oppfylle forskriftens formål***
- *Hvis informasjon gis med hjemmel i annet ledd, til noen som ikke selv har like streng eller tilsvarende taushetsplikt etter annen lov, **gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får informasjonen.** Den som gir informasjonen:*
 - *skal samtidig gjøre oppmerksom på dette, og*
 - *kan kreve skriftlig erklæring om at den som får informasjonen kjenner og vil overholde taushetsplikten.*
 - *Informasjonen kan bare brukes til det formål som begrunnet at den ble gitt.»*

Spørsmål

Hvilke bestemmelser i sikringsforskriften kan gjøre det nødvendig å anvende annet ledd?

Når det er nødvendig for å oppfylle forskriftens formål

- Sikringsforskriftens bestemmelser kan nødvendiggjøre **dialog eller samarbeid** mellom for eksempel jernbanevirksomheter og **tredjeparter**
- Bestemmelsene
 - § 2-3 om sikringsutvalget (politiets deltakelsesrett)
 - § 4-3 (4) plikt til samordning av beredskapen med relevante offentlige myndigheter
 - § 6-2 (1) plikt til å gjennomføre nødvendige tiltak for håndtering av identifiserte risikoer, eventuelt i samarbeid også med tredjeparter
- **Sikkerhetsventil!**

Spørsmål

Hvem kan det bli aktuelt å avgi skjermet info til for å oppfylle disse bestemmelsene?

HVEM – NÅR?

➤ HVEM:

- Etterretningstjenesten
- NSM
- Politiet
- DSB
- NVE
- Nkomm

➤ NÅR: Kun for å overholde bestemmelsene

- strengt nødvendig
- avgivers konkrete vurdering

HVORDAN – rutine ved avgivelse

- *Noen anmoder*. Dokumenter begrunnelse fra anmoder om hvorfor nødvendig
- *Avgiver skal*
 - alltid dokumentere egen begrunnelse
 - forsikre seg om at info som er/skal skjermes er merket før overlevering
 - gjøre mottaker oppmerksom på
 - Info er taushetsbelagt
 - Info er skjermet
 - Avgivers rutiner for slik skjerming
 - Info kan ikke brukes til andre formål
 - for eksempel ved taushetserklæring

Hva innebærer §§ 3-3 og 3-4? – bevissthet!

- I skriftlig utveksling av info
- I møter
 - Interne
 - Eksterne, eks
- Annen muntlig dialog, eks
- I mer uformelle sammenhenger

Oppfordring

- *Vurder* alltid de konkrete opplysninger, også i sammenheng med annen tilgjengelig info
- *Bidra* til at taushetsplikten og skjermingsrutinene overholdes, *for å unngå* at vi avslører opplysninger som kan brukes til *terror, sabotasje* o.l.
 - Egen bevissthet og
 - Andre relevante personers bevissthet